І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 243. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 30-го ГРУДНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, DECEMBER 30, 1964 No. 243. VOL. LXXI.

УРЯД ПЛЯНУЄ НОВІ ЗАХОДИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Вашингтон. — Економічні дорадники президента Джансона виготовили плян, згідно з яким уряд мав би за допомогою $6 000 000 000 підтримати економіку ЗДА, коли б вона в другій половині 1965-го року почала сповільнювати темп розвитку. Покищо в цій справі ще не запали остаточні рішення, але, згідно із загальним пляном, економіка цієї країни мала б дістати вже в другій половині 1965-го року $2 000 000 000 із зменшення податків від так званих люксусових товарів, а решту, це значить $4 000 000 000, мали б прийти із збільшених видатків уряду. Ці збільшені федеральні видатки були б не тільки із федерального бюджету, який таки мусить бути більший в найближчім фінансовім році як $100 000 000 000, але також із різних інших позицій у зв'язку з фондами соціяльного забезпечення та фондів автострад. Президент Джансон сподівається, що сталева продукція не спричинить економіці цієї країни жадного клопоту в 1965-му році, коли треба буде продовжувати контракти про працю і коли вже деякі сталеварні збільшили ціну на сталь. На думку економічних дорадників $6 000 000 000, застрикнені в економіку, не дозволили б на економічну знижку, і господарка розвивалася б без затримки, хоч деякі економісти передбачають зменшення темпа розвитку в другій половині 1965-го року. Економісти гадають, що економіка в найближчому році збільшуватиметься, хоч дещо в зменшеному темпі, як цього року, коли крайова продукція збільшилася аж на $40 000 000 000. Економісти бачать вже тепер, що важко буде зменшити відсоток безробітних, який становить коло 5% всіх робітних сил країни, хоч число затруднених постійно зростає, бо на ринок праці щороку виходить коло 1 500 000 молодих людей, які закінчили школу. Новий бюджет, який Президент предложив Конґресові на фінансовий рік, що зачинається 1-го липня 1965-го року, має мати дефіцит в сумі коло $5-ох більйонів. В цьому фінансовому році дефіцит передбачають на $5 700 000 000. Цікаво, що приватні економісти передбачають ріст економіки в номому році. І так 13 відомих економістів, які брали участь у форумі Ради Крайової Промислової Конференції, заявили, що економіка ЗДА в 1965-му році буде краща як в 1964-му році, але вона мусітиме перемогти деякі труднощі. Ці визначні економісти передбачають, що крайова продукція в 1965-му році дійде до 666 000 000 000, на 5% більше, як в 1964-му році. Треба згадати, що деякі економісти передбачають крайову продукцію в найближчому році на $652 більйони, а інші на $685 більйонів. Голова організації економістів Мартин Р. Гейнсбру радив бизнесменам посилити свої оцінки економіки, щоб можна було з кожним місяцем вести відповідну економічну політику, бо тепер такий час що не дозволяє на негнучку лінію в економічній політиці. Форум економістів передбачає, що промислова продукція має збільшитися на 3.7% і дійти в 4-ій чверті до 139%. Індекс цін на консумпційні товари має збільшитися на один або 1.5 відсотка в 1965-му році. Президент передбачає можливі заходи для рятування економіки на випадок потреби, бо провідники робітничих організацій, з якими Президент недавно конферував, побоюються, що економіка може сповільнити темп розвитку. Згадати треба, що бизнесмени не турбуються ростом економіки, бо вірять, що вона зростатиме без затримки і в 1965-му році.

Джансон дає вияснення про своє Звернення про Стан Унії

Джансон Сити, Тексас. — Президент Джансон 28-го грудня скликав пресову конференцію, в якій взяли участь всі журналісти при Білому Домі та представники тексаських часописів, щоб вияснити зміст свого Звернення про стан Унії, яке він має предложити Конґресові вже 4-го січня ввечері. Президент заявив, що це Звернення не буде звичайною збіркою всіх тих звернень до Конґресу, які він в пізнішому часі має предложити законодатній частині уряду. Президент сказав, що свою програму він думає здійснювати впродовж 4-ох років, бо, як сказав, він не думає, щоб „величнє громадянство", про яке він думає, можна було збудувати за одну ніч, або навіть за одну сесію Конґресу. Джансон думає, що треба Конґресові предкласти стільки нових законопроєктів, скільки він зможе опрацювати на одній сесії. Президент показав журналістам три великі й грубі чорні нотатки, в яких є пляни всіх 50 урядових аґенцій та департаментів. Джансон заявив, що він мусить зосередитися на всіх цих програмах та вибрати з них те, що є найважливіше для добра країни. Свої пляни Президент думає ступнево предкладати Конґресові у відповідному часі, щоб Конґрес міг їх ухвалити.

Президент втішається бездоганним здоров'ям

Остен, Тексас. — З інформаційного повідомлення, виданого 28-го грудня в Білому Домі, виходить, що президент Линдон Б. Джансон втішається бездоганним здоров'ям, без жадних ускладнень після сердечного удару в 1955 р. Жовчеве каміння, вперше ліковане у 1955 р., від 1963 року також уже не приносить жадних турбот. У повідомленні є відповіді особистого лікаря Президента, адмірала Джорджа Барклі, на 35 запитань, поставлених йому представниками преси. Адмірал Барклі заперечив, що Президент тримає витяті жовчеві каміння у коробочці, щоб показувати їх друзям. Журналістів трохи здивувала вказівка, що Джансон п'є бурбон, бо вони частіше бачили, як Президент пив скач. Президент перейшов декілька докладних медичних оглядів, що їх провели адмірал Барклі та його спеціяльна медична група. На запитання журналістів про загальний стан здоров'я Линдона Б. Джансона відповідь була коротка: „Бездоганне".

В АМЕРИЦІ

● **У Фініксі, Арізона,** 103-річна муринка Мері Джілдер на саме Різдво відзначила 103-річчя від дня свого народження і дістала в подарунку аж п'ять тортів із 103-ма свічками. Вона має 38 внуків, 49 правнуків, і одну праправнучку. Вона народилася 1861-го року як невільниця. Це гарно довго жити, сказала вона, коли людина сама себе може обслужити і не просить ні в кого помочів!

● **Роздрібна торгівля в тижні,** що закінчився 19-го грудня ц. р. збільшилася на три відсотки в порівнянні з тим самим тижнем 1963-го року і становила $6,620,000,000. В останніх чотирьох тижнях перед Різдвом роздрібна торгівля була на 4 відсотки вища як в тих самих тижнях 1963-го року.

МИТРОПОЛИТ КАНАДИ КИР МАКСИМ ГЕРМАНЮК ПРО УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІЯРХАТ Й УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Вінніпеґ. — Як повідомляє місцевий український тижневик „Поступ" з 27 грудня ц. р., український католицький митрополит Канади Кир Максим Германюк виголосив на спеціяльне запрошення Комітету Українців Канади у п'ятницю 18 грудня ц. р., доповідь на тему „Церква в сьогоднішньому світі у світлі Другого Ватиканського Вселенського Собору". Відбулася ця доповідь в мармуровій залі дому КУК і Владику Митрополита представив численно зібраним гостям президент Комітету Українців Канади о. прелат д-р Василь Кушнір. „З напруженою увагою — звітує „Поступ" — вислухали приявні півторигодинної промови Митрополита Кир Максима, який ясно, речево і переконливо змальовав на канві віків силу Христової Церкви. Починаючи від трагічного роздору в 1054 р., в якому сумну ролю відіграв Кардинал Гумберт, аж по сьогоднішні часи сила Церкви проявлялася в людській немочі. Церква мала силу відірватися від земських дібр і стати голосом Христа. Церква — Царство Боже на землі, втілене в кожну націю. Вселенськість не є перешкодою національному розвиткові. Ми маємо бути собою у своїй державі, маємо бути ще ліпшими українцями. По такій лінії йде тепер Вселенський Собор. Після доповіді, приявні ставили Достойному Доповідачеві запити, зокрема до актуальних українських проблем, — Патріярхату, живої мови і чистоти українського обряду. Відносно Патріярхату Митрополит Кир Максим вияснював, що ще минулого року Митрополит-Ісповідник Кир Йосиф Сліпий в імені всіх українських Владик поставив вимогу на Вселенському Соборі про створення Київсько-Галицького Патріярхату. Вселенський Собор у декреті про Східні Церкви ухвалив, що Східні Церкви мають мати Патріярхальний устрій. Святіший Отець, або Вселенський Собор мають ерегувати Патріярхати там, де їх немає. Отже ми маємо всі шанси, як ще ніколи досі в історії, одержати український Патріярхат. Тільки треба між нами згоди і єдности, щоб не втратити цих шансів. Бо наші вороги, а між ними перша Москва, тільки чигають на наші сумніви чи щілини. Молитвою і спільними зусиллями напевно вдасться нам одержати Патріярхат.

Щодо живої мови в Богослуженнях то Митрополит виразно і недвозначно заявив: „Я вважаю, що живою мовою в наших усіх Богослуженнях має бути жива українська мова. Ця українська мова має бути уживана не тільки при уділюванні Святих Тайн, але теж у цілій Службі Божій. Церковно-слов'янської мови тепер майже ніхто не розуміє і в жодних школах (крім Духовних Семінарій) цієї мови не вчать. Я заявляю ясно тут раз на все, що я є тільки за українською мовою. Жива українська мова — це є ми, це віддих нашого серця. Вона має бути нашим об'єднуючим чинником тут у вільному світі і з нашим материком.

Український обряд маємо зберігати чистим, а традиції заховати ненарушимими. На жаль, багато є між нами таких ще українців, які втікають до чужих, латинських чи протестантських, Церков. А наш обряд такий гарний і такий багатий. Він є жемчугом у вселенській Церкві, як це потверджує більшість Отців Ватиканського Собору."

Українські науковці, що беруть участь у важливих з'їздах американських наукових товариств, були гостями УНС

Ню Йорк. — У понеділок 28-го грудня тут почалися з'їзди таких відомих і важливих американських наукових установ, як: Асоціяція Модерних Мов Америки (МЛА), Т-во Американських Славістів (ААПСЕЛ), Американське Фолкльорне Т-во (АФС), Американське Назовницьке Товариство (АНС) та інші. В цих з'їздах бере участь понад 5 000 науковців Америки і Канади, між ними й приблизно три десятки науковців-українців, переважно професорів американських і канадійських університетів. З нагоди цих з'їздів та участи в них українських науковців, Український Народний Союз влаштував у понеділок, 28-го грудня ввечорі товариську зустріч цих наших науковців та запрошених гостей. З українських науковців в зустрічі взяли участь: проф. Вол. Жила, проф. Ярослав Рудницький, проф. Осип Андрушків з НТШ, проф. Дмитро Січ, проф. Василь Стецюк з НТШ, проф. Василь Лев, проф. Вол. Шелест, проф. Василь Ящун, проф. Ед. Жарський, проф. Василь Коцюба, проф. Євген Федоренко, проф. Роман Білокур, проф. Гурський, проф. М. Ополицький, проф. Олена Василева, проф. Марія Овчаренко, проф. Наталія Пазуняк, проф. Богдан Романенчук та інші. Із запрошених американських і канадійських гостей м. і. були приявні: колишній президент МЛА проф. А. Б. Колеман, головний редактор і видавець „Букс абровд" проф. Р. Влах, президент АНС проф. д-р А. Сен, голова факультету модерних мов Манітобського університету проф С. М. Джовнс та інші. В зустрічі взяли участь три екзекутивні урядовці УНС: гол. предсідник Йосип Лисогір, гол. касир Роман Слободян і гол. секретар д-р Ярослав Падох та редактори „Свободи" і „Українського Тижневика".

Передбачають успішну працю 89-го Конґресу

Вашингтон. — Крайовий Комітет в справі ефективности Конґресу стверджує, що нововибраний 89-ий Конґрес дає дуже добру нагоду президентові Джансонові здійснювати свою законодатну програму. Цей Крайовий Комітет є непартійною організацією, яка під час виборів старається про те, щоб перемогли поміркованi кандидати. Цього року цей Комітет підтримував під час виборів 80-ох кандидатів до Палати Репрезентантів і до Сенату, з яких перемогли аж 62. Між підтримуваними кандидатами було 46 демократів і 24-ох республіканців. Ця підтримка виявилася у грошовій допомозі в сумі $500,000. Комітет тепер опублікував свій звіт, в якому стверджує, що 89-ий Конґрес зможе змінити реґуляміни в обидвох Палатах та цим способом влегшити схвалювання окремих законопроєктів. У звіті пишеться про те, що 1965 і 1966 роки можуть бути рекордовими щодо схвалення нових законів. „Линдон Джансон знає дуже добре дії Конґресу, і тому він зможе використати всі можливості, які дає йому теперішня більшість". При цьому заявляється у звіті, що Президент мусить бути „сміливотворчим", щоб вповні використати те, що йому може признати новий Конґрес.

● **Комуно - Китайське радіо** твердить, що 21 грудня ц. р. шість американських бомбовиків бомбардували ту прикордонну смугу в Південному Ляосі, яка належить до так званого „шляху Го Чі-мінга" — північно-в'єтнамського ватажка. Північні в'єтнамці від довгого часу перепачковують тією дорогою постачання зброї, амуніції і різних товарів комуністичним партизанам в Південному В'єтнамі.

Конґолійський уряд проти перемир'я у війні з повстанцями

Леопольдвіль. — Конґолійський прем'єр Мойсе Чомбе, як теж президент Жозеф Касавубу висловились проти суґестії збоку ЗДА й Бельгії, щоб у теперішній війні проти лівих конґолійських повстанців проголосити військове перемир'я і щоб водночас дати амнестію всім противникам режиму. Мойсе Чомбе мав заявити бельгійському міністрові закордонних справ Полеві Генрі Спаакові й американському амбасадорові в Бельгії Дагласові МекАртурові мол., з якими він мав довші наради в Брюсселі, що військове перемир'я піде тільки на руку повстанцям, бо допоможе їм переорганізуватися з використанням нової зброї, що її постачають Єгипет і Альжир. Однак американська й бельгійська дипломатія діє у тому напрямку, щоб Чомбе поліпшив свої взаємини з поміркованими африканськими лідерами і таким чином дістав кращу позицію у відношенні до так званих радикальних лідерів, як диктатори Об'єднаної Арабської Республіки, Альжиру, Гани й Малі. Тим часом у Раді Безпеки Об'єднаних Націй Марокко й Побережжя Слоневої Кости зголосили резолюцію з закликом щодо заведення в Конґо перемир'я, відмови всіх інших держав від встрявання в конґолійські справи та дальшої дії генерального секретаря ОН.

На 1965 рік плянується з'їзд українських журналістів ЗДА й Канади

Торонто. — З нагоди перебування в Торонто голови Спілки Українських Журналістів в Америці ред. І. Кедрина-Рудницького відбулася там в минулу неділю нарада гурту тамошніх українських журналістів, в якій взяли участь п.п. Василь Софронів-Левицький, Б. Стебельський, І. Варашиця, Е. Мастикаш, Іван Бойко і В. Солонинка. Нав'язуючи до попередніх заходів в цій справі, приявні погодились, щоб у 1965 році перевести з'їзд українських журналістів з Америки і Канади. Рішено перевести підготову такого з'їзду кореспонденційною дорогою.

У Торонто відбулася доповідь на тему „культурного обміну"

Торонто. — З ініціятиви Літературно - Мистецького Клюбу в Торонто редактор Іван Кедрин - Рудницький з Ню Йорку виголосив в минулу суботу 26-го ц. м. у великій залі Українського Дому при вул. Крісті півторигодинну доповідь п. н. „Так званий культурний обмін". Проводив голова ЛМКлюбу д-р Богдан Стебельський, а приявних було понад 300 осіб. Після доповіді зголошувано численні запити. Доповідач проаналізував теорію і практику так званого українського ревізіонізму, відомого під популярними назвами теорії реалітетів чи пак культурного обміну і вказав на загрозу від таких примітивних приймань та гостювань приїжджих з України офіційних прогулянок, як це було в останньому часі. Говорив про завдання української еміграції та перестерігав проти керування себе виключно сантиментами у відношенні до земляків, без уваги на те, хто вони, хто їх сюди присилає та з якою ціллю. Після того в сусідній залі відбувся „чай", під час якого члени ЛМКлюбу в Торонто й Об'єднання мистців вшановували приявного мистця Михайла Мороза. Відкриття його виставки образів в ґалерії „Ми і світ" Миколи Колянківського відбулося в неділю 27 ц. м.

Об'єднання „Слово" і ОПДЛ одержали по $1000 від меценатів д-ра В. Возняка і Г. Яремчука

Ню Йорк. — У неділю 27 грудня, під час з'їзду Об'єднання „Слово" проф. Г. Костюк повідомив про одержання листа і чека на 1.000 дол. від відомого мецената д-ра Володимира Возняка з Огайо, за фахом лікаря, — для „Слова", на видавничий фонд ім. Ольги Возняк. Першим твором має вийти книжка письменниці-сеньйорки Галини Журби. Виступаючи після доповіді голови Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ред. В. Гошовського, робітник із Ню Йорку Григорій Яремчук задеклярував для реальної підтримки дитячих видань 1.000 дол. для ОПДЛ, на проголошення Конкурсу на кращі твори для дітей і молоді. Ту суму робітник-меценат вручить ОПДЛ до кінця липня 1965 р. Члени Об'єднання „Слово" і члени ОПДЛ та численні гості гучними оплесками вдячности прийняли повідомлення про ті королівські подарунки.

ВІДВІДИНИ І НАРАДИ В СПРАВІ „ВЕСЕЛКИ"

У понеділок, 28-го грудня, централю УНСоюзу і В-ва „Свобода" відвідав уперше голова Об'єднання Письменників Дитячої Літератури (ОПДЛ) і член Редакційної Колеґії „Веселки" ред. Богдан Гошовський з Торонта, скориставши із свого побуту в Ню Йорку з нагоди з'їзду ОПДЛ, що мав відбутися разом із з'їздом Об'єднання Українських Письменників в екзилі „Слово", але який відложено на наступний рік. Відвідавши УНС і „Свободу" в товаристві редактора „Веселки" професора Володимира Барагури, обидва редактори мали розмови з екзекутивними урядовцями УНС та редакторами як самої „Веселки", так і зв'язаного з нею видавництва дитячої літератури. *На фото (зліва):* ред. Богдан Гошовський, ред. Вячеслав Давиденко — мовний редактор „Свободи" і „Веселки", та проф. Володимир Барагура під час розмов у приміщеннях редакції „Свободи".

ДЖУЗЕППЕ САРАҐАТ — НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ІТАЛІЇ

Рим. — В понеділок 28 грудня ц. р. удалося врешті обрати в 21-му голосуванні нового президента Італійської Республіки, після того, як 6 грудня ц. р. президент Антоніо Сені зрікся внаслідку затяжної недуги. У виборах брали участь 963 електори — члени обох палат парляменту та представники автономних провінцій. У перших трьох голосуваннях треба було мати для важности вибору дві треті більшости голосів, пізніше тільки звичайну більшість, себто 482 голоси. Однак 9 італійських політичних партій були нездібними погодитись на кандидата, який зібрав би ту необхідну скількість голосів. Після того, як кандидат керівної Християнсько - демократичної партії не зміг здобути для себе підтримки більшости, останніми суперниками залишились 72-літній лідер ліво - соціялістичної партії Пістро Ненні, що його підтримували його власні партійці та комуністи, і лідер правих соціял - демократів, 64-річний міністер закордонних справ Джузеппе Сараґат. В 20-му голосуванні Пістро Ненні дістав 385 голосів проти 323 Сараґата і тоді Ненні зрікся, не маючи шансів дістати потрібних близько 100 голосів більше. У наступному голосуванні Джузеппе Сараґат дістав 634 голоси, на 164 більше, як треба було для важности вибору. Все ж, з морально - політичного погляду ця виборча перемога нового італійського президента не була повною, бо коло 100 християнських демократів стримались від голосування, зате голосували на нього комуністи. Сам Джузеппе Сараґат рішучий противник комуністів і прихильник союзу Італії з Заходом та її перебування в Атлантійському пакті (НАТО), як теж прихильник політичної й економічної єдности Західньої Европи. Ці останні вибори президента в Італії були гостро критиковані італійською пресою та зробили Італії погану славу за кордоном. Два перші італійські президенти, Луїджі Інавді і Джованні Ґронкі, були обрані в четвертому голосуванні, а останній президент — Антоніо Сені — в дев'ятому. Вибори теперішнього президента переводжено впродовж 13-ох днів. Заприсяження нового президента призначено на вівторок 29 грудня. Хоча італійський президент має формально тільки репрезентаційні функції, проте внаслідку отого партійного розбиття в Італії, яке захопило також керівну Християнсько - демократичну партію, президент має поважний голос в практичній політиці, користуючись своїм надпартійним авторитетом.

Камбоджа нахваляється, що дістане від Пейпінґу важку зброю

Пномпенг. Диктатор півд.-азійської країни Камбоджи Нородом Шіганук нахвалявся у публічній промові, що він дістав обіцянку від комуно-китайського уряду щодо доставлення для 20.000-ного війська Камбоджі важкої артилерії та іншої зброї і виряду. Водночас Шіганук твердив, що спроба замирення з З'єдиненими Державами не вдалася та, очевидно, скинув всю вину знову на Америку. Шіганук віддавна під плащиком „невтральности" насправді сприяє комуністичним партизанам в Південному В'єтнамі, даючи їм безпечне пристановище на своїй території то раз-у-раз оскаржуючи Південний В'єтнам у порушуванні кордонів. Він робить відповідальними ЗДА за поведення південно-в'єтнамського війська, яке, женучись за партизанами — інколи дійсно заганяється на територію Камбоджі тим паче, що кордон між тими країнами біжить поперез джунґлю і не є докладно визначений. Нородом Шіганук сам вирікся американської економічної допомоги і перетворив Камбоджу у комуно-китайського сателіта.

У Пакістані вийнятковий стан з уваги на вибори

Карачі. — В найближчу суботу мають відбутися у Пакістані, що нараховує 110 мільйонів населення, вибори нового президента. Насправді — це вибори посередні, бо голосуватимуть тепер тільки 80.000 електорів, що їх вибирано довший час по великій країні. Кожний з отих електорів репрезентує пересічно по 300 родин. Є двоє кандидатів на президента: теперішній президент, маршал Аюб Хан, який прийшов до влади у військовому перевороті у 1958 році, та 71-літня жінка, пані Фатіма Їннах, репрезентантка об'єднаної опозиції. Виборчим символом Аюба Хана, є квітка, а його противниці — ліхтар із свічкою. Настрої в країні у зв'язку з цими виборами дуже напружені, обидві сторони не цураються засобами терору. Тому, що електорами стали здебільша члени керівної освіченої верстви — адвокати, журналісти, вчителі, студенти, — бо в Пакістані все ще коло 85% населення це неграмотні — то вони у великій частині є прихильниками повороту країни до системи парляментаризму і противниками диктаторського військового режиму Аюба Хана. Ото ж не виключають, що військо, задля збереження своїх впливів на правління країни — не допустить до виборів. Покищо поставлено військо і поліцію у стан бойової готовости і в країні фактично існує вийнятковий стан.

У СВІТІ

● **Мао Тсе-тунґ,** диктатор Комуністичного Китаю, з офіційним скромним титулом генерального секретаря компартії, скінчив 71 рік життя і буцім-то задумує зректися всіх офіційних становищ. Він є одним із нечисленних ще живих „старих марксистів-леніністів", уважає себе за одинокого правильного інтерпретатора наук марксизму і є центральною фігурою „культу особи" в Китаї. Ненавидів Хрущова.

● **У Фляндрії,** недалеко Дюнкірку, селянин випадково розкопав добре збережені кістяки двох англійських вояків із черевиками, ремінними поясами та шеломами — з першої світової війни. Здогадуються, що це була частина підземного бункру.

● **У Льондоні,** вчасним ранком Майкел Маннелі поспішив з своїм товаришем з допомогою молочареві, на якого напало кількох підлітків. Один з напасників пробив ножем журналіста, який помер, поки його перевезли до шпиталю.

● **У столиці Південного В'єтнаму Сайґоні** комуністи перевели в навечер'я латинського Різдва терористичний замах на будинок, в якому мешкали американські старшини. В одному автомобілі в ґаражі під будинком стався вибух великої скількости динаміту. Згинули два американці й коло 100 було ранених.

● **Військовий суд в Мадриді** засудив 50-літнього поета Карльоса Альвареза Круза на 6 місяців в'язниці за зneславлення армії. Йому закинули, що він образив армію своєю критикою екзекуції, переведеної в минулому році на особі комуністичного лідера Жульяна Ґрімо. Круз заявив був, що члени військового трибуналу, які засудили були того комуніста, самі знали, що він був невинний.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Африка для африканців

Рада Безпеки Об'єднаних Націй все ще не може справитися з двома скаргами у зв'язку з тією самою — уже хронічною — проблемою Конґа: група африканських країн зголосила скаргу проти ЗДА і Бельгії за „аґресію" проти Конґа, що її вони ніби провели свою парашутною операцією для рятування закладників, які опинилися в руках лівих конґолійських бунтарів. Водночас леґальний уряд Конґа, за згодою якого проведено ту парашутну операцію, зголосив скаргу проти кількох африканських країн за їхню активну допомогу зброєю, вирядом і старшинами конґолійським повстанцям.

Єгипетський диктатор Ґамаль 'Абдель Нассер, альжирський диктатор Ахмед Бен Белла чи ґанський Кваме Нкрумах виступають проти згаданого леґального уряду Конґа під гаслом „Африка для африканців", вважаючи, що той уряд не є достатньо „африканський", бо ніби „служить інтересам імперіялістів'. Це та сама демагогія, що нею користувалися японські імперіялісти, здобуваючи азійський суходіл під гаслом „Азія для азійців" і відразу таки, окупуючи різні азійські країни, заводили там жорстокий режим, що гнобив автохтонів. Названі африканські ватажки не мають нічого проти впливів Москви і Пейпінґу на африканському континенті, — вони тільки проти впливів Західньої Европи чи З'єдинених Держав. Це те саме становище, що його займає індонезійський президент Сукарно у відношенні до Маляйзії: він, Сукарно, вважає тільки себе за компетентного промовляти в імені „азійців" чи пак автохтонів Океанії — він мовчить про аґресивну політику Пейпінґу у відношенні до Півдня Азії, зате веде підривну війну проти Маляйзії, як „імперіялістичної вигадки".

Не існує одного політичного поняття „Азії", як не існує й такого поняття щодо „Африки". Кожний, хто проповідує принцип „Азія для азійців" чи „Африка для африканців", думає про ті континенти по-своєму: щоб використовувати інші країни тих континентів для своїх власних інтересів, для задоволення своїх диктаторських амбіцій, для поширення своїх політичних і економічних впливів, для експлуатування природних багатств тих країн. В усій державній верхівці теперішнього Конґа нема ні одного не-автохтона. Кількість освічених конґолійців така мала, що напевно для кожного з них знайшлося б відповідальне становище в державному апараті, якби вони все ще не поділялись за своїм племінним фанатизмом, персональним розсваренням та жадобою влади. Походження з того самого континенту і той самий колір шкіри тут ні при чому: адже за останнього півроку чорні конґолійські повстанці й партизани винищили фізично коло 10 000 своїх расових побратимів. Так само ґанський Кваме Нкрумах безпощадно розправляється з усіма своїми земляками - противниками і так само проповідники арабізму розправляються з іншими неслухняними арабами.

Дебати на Раді Безпеки Об'єднаних Націй не мають ніякого практичного глузду, бо наперед відомо, що Совєтський Союз покладе своє „вето" проти кожної постанови, яка не піде по лінії його бажань, себто по лінії, ворожій теперішньому конґолійському урядові Мойсе Чомбе. СССР намагається „санувати" відносини в Конґо посиленою допомогою конґолійським бунтарям. Але й ті, що приймають зброю від Москви, напевно не вірять, що Москва присилає її з любови до — Африки.

„Шукачі друзів"

„Друзів за океаном стало більше", — з неприхованою радістю оголосила московська „Правда" з 18 грудня. Спеціяльний кореспондент тієї комуністичної „газети газет" повідомляє підсовєтських читачів, що у висліді „тріюмфальних шествій" Академічного театру опери й балету з Ленінграду — у Ню Йорку, Вашинґтоні, Шикаґо, Монтреалі, Торонто, стало у ЗДА й Канаді „більше друзів СССР". Кореспондент розповідає, що за три з половиною місяці ленінградська опера дала за океаном 94 вистави, побувавши в 16 містах ЗДА й Канади; у часописах надруковано аж 140 рецензій, у яких із захопленням оцінювалось виступи ленінградців". Кожний мистецький успіх представників кожного народу може лише радувати. Виступати проти такого типу успіху може лише той, хто сам бездарний. Але, як це яскраво виявляє кореспондент „Правди", — не про мистецький успіх ідеться совєтським театрам і операм за кордоном. Цитуємо з „Правди" в точному перекладі: „Наші актори бачилися з американцями не тільки в театральних залях. Дуже багато цікавих розмов відбулося за кавою з діячами мистецтва, з театральними критиками, з простими амеркаськими глядачами. І один із головних підсумків нашої поїздки за кордон є той, що у совєтських людей і в ЗДА, і в Канаді друзів стало більше".

Втративши друзів у загарбаних країнах, внутрі СССР, як і в країнах - сателітах, московські імперіялісти - комуністи почали посилено розшукувати їх за океанами, де люди ще не нюхали комуністичного пороху і не знають, як пахне динаміт після зірвання церков чи історичних будівель - пам'яток поневоленого народу. Захаров пише у „Правді", що „з Америки ми привезли два ключі від міста Рочестера,. . . Але ті ключі, скромно сказавши, тільки формальні. Брежнєвському ЦК йдеться про ключі іншого типу — до людських душ, розуму й сердець, бо лише так імперії оплачується політика „коекзистенції".

Підкуповуючи закордонних політичних наївняків танцювальними виступами, Москва старається все так змалювати підсовєтському населенню, немов би за кордоном „капіталістичні країни остаточно розкладаються, догнивають", а „краща частина" людей переходить на сторону комуністів. Можна легко здогадатися, що для пригніченого колгоспного читача означає ось хоча б така вістка в „Молоді України" з 15-го грудня: „Форум комсомольців Англії". Далі повідомляється, що в Лондоні саме закінчився з'їзд англійського комсомолу, що „англійським комсомольцям побажали дальших успіхів ЦК ВЛКСМ, молодечі організації Румунії, Юґославії, Норвеґії та інших країн". Уся совєтська преса підкреслює, що кожну одиницю із СССР за кордоном вітають „тріюмфально" і що закордоном уже є не тільки комуністичні партії, а й комсомольські організації. Тобто — іде повний розклад Заходу. До таких повідомлень політичного характеру додаються ще й вістки іншого типу, включно із спортом. У цитованій уже „Правді", в повідомленні з Ню Йорку, сказано, що збірна із гокею СССР побила американців у двох змаганнях. Так, з одного боку — іде посилене шукання „друзів", які свідомо чи несвідомо підпирали б так звану „комуністичну доктрину", а фактично московську імперію, а з другого боку — КПСС використовує „культурний обмін" для тиску на поневолені народи СССР, мовляв, не шарпайтеся, світ і так буде скоро „наш".

Богдан Галайчук

НЕБЕЗПЕКА КОМУНІСТИЧНА — ЧИ РОСІЙСЬКА?

Буенос Айрес. — „Ля Насіон", один з найповажніших тутешніх щоденників, вмістив 10-го листопада інтерв'ю свого постійного нюйоркського кореспондента з арґентинським міністром закордонних справ Завалею Ортізом.

Не думаємо переповідати його поглядів на специфічно арґентинські зовнішньополітичні питання, обмежимося лише одною свіжою, сенсаційною подією: проґулянкою Перона та поставою до неї сусідніх держав, зокрема Бразилії.

„У зв'язку з його „поворотом", — сказав Ортіз, — зустрілися ми з виявом солідарности з нашою країною. Постава наших сусідів була бездоганною, завдяки їм аґітаційно - пропаґандивний маневр не вдався, а його герой себе осмішив". Конкретно, ту сусідську прислугу зробила Бразилія, але не інакше покінчилася б Перонова виправа, якби він приземлився на летовищі якоїсь іншої держави, що межує з Арґентиною; всі вони заздалеґідь попередили, що потрактують туриста як „небажану особу" і відішлють найближчим літаком до Еспанії.

Після цього анекдотичного епізоду перейшов арґентинський міністер закордонних справ до одного загального питання, яке заслуговує на увагу українського читача.

„У ЗДА, — сказав він, — чимало балакається про комуністичну небезпеку, не називаючи справи на ім'я: не говорять про „російську небезпеку". Навпаки, росіяни пишуть у всіх своїх виданнях про „(північно) американський імперіялізм". Таким способом на Заході закривають, під ідеологічною поволокою, націоналістичну акцію Москви, справжню імперіяльну акцію. До цього слід додати, що і Китай так само намагається замаскувати свою власну імперіялістичну акцію. Насправді, коли йшлося б лише про комунізм, ці обидві великодержави повинні були б діяти у повній гармонії. Але їхні національні інтереси зударяються". Опісля ширше спинився Ортез на специфічній формі китайського імперіялізму, якою є субверсія кольорових народів, останнім часом, зокрема, інтенсивна на африканському континенті.

Згідно з народними віруваннями небезпечно називати на ім'я пекельні сили. Наприклад, у моїх родинних сторонах селяни оминають слово „чорт" чи „дідько", заступаючи ці іменники складним окресленням: „той, що най сі преч каже", або ляконічнішим „нечиста сила". В деяких країнах Північної півкулі панує подібний забобон: „російський імперіялізм" заступають там словом „міжнародний комунізм".. Для українців це не новина, але тепер справу уточнив — д-р Заваля Ортіз.

Здавалося б, з перспективи Вашинґтону така оцінка повинна була б бути легшою, ніж з далекого Буенос Айресу, який географічно належить до антиподів червоних імперій, в якому ще не відоме совєтознавство (першу пробу в тому напрямі започаткували ми минулого року у Понтифікальному Католицькому Університеті Арґентини) і де, з огляду на структуру марксистського середовища, куди легше повірити в існування т. зв. міжнародного комунізму.

Справа в тому, що в ЗДА, Канаді і в Західній Европі, за винятком Італії та інтелектуальних кіл ще деяких країн, марксисти творять невеликі меншини. Чітко ізольовані від суспільства, гостро протикомуністичного, вони вже з першого погляду справляють враження „чужого тіла'. Навпаки, у Латинській Америці марксистський сектор лучиться з немарксистським широкою перехідною смугою, залюдненою всякого роду марксофільськими елементами — „феллов тревелерами", „корисними ідіотами" тощо.

З другого боку, не-марксистський табір широко інфільтрований марксистським, у різних формах. Передусім особиста інфільтрація, про яку ми не раз писали і найбільш вдосконаленою формою якої є фріхеризм. Далі ідеологічна інфільтрація немарксистських партій та рухів: наприклад, широкі кола християнської демократії прийняли засаду клясової боротьби, дармащо вона гостро осуджена офіційною католицькою доктриною. Можна також вирізнити своєрідну концептуальну інфільтрацію; наприклад, пересічний латиноамериканець, навіть гострий антикомуніст, вживає несвідомо слово „імперіялізм" за марксистським словником: „імперіялізм — це остання фаза капіталізму", тим самим виключаючи політично - мілітарний імперіялізм — совєтський та китайський.

В таких умовинах комунізм затрачує контури, розпливається у місцевому середовищі, робить враження його органічної частини. Як ми вже згадували, ця оптична омана доведена до досконалости в Чіле, але поширена також по всій Латинській Америці.

З другого боку, в Латинській Америці — на відміну від ЗДА й Західньої Европи — компартія є лише одним із складників марксистського табору. До цього останнього належать також марксистські інфільтрати в інших партіях (деякі сектори серед соціялістів, націоналістів, в Арґентині серед переністів) і, що важливіше, низка окремих рухів, продуктів мезальянсу між марксизмом і націоналізмом, як троцькізм, що в ширшому розумінні обіймає також різні видання т. зв. національного марксизму, і кастризм. Вони всі, мабуть, пов'язані на найвищому рівні з компартією, але цураються, а то й аґресивно поборюють її.

Як тут підтягнути під поняття російського імперіялізму троцькістського автора, що піддає СССР нещадній критиці?

Не зважаючи на таку некорисну перспективу, не бракує латиноамериканців — до них належить і теперішній міністер закордонних справ Арґентини — які вміють бачити за деревами ліс і які називають на ім'я те, що бачать.

Обабіч північного Атлантику ситуація проста і прозора: у кожній країні існує засадничо лише одна „національна" компартія, яка за часів Сталіна проявляла подиву гідну однодумність з Москвою, а трохи раніше таки попросту звалася секцією Комінтерну. Давно минули часи, коли то пролетаріят не мав батьківщини. У світогляді пересічного американського, канадійського чи західньоевропейського комуніста зустрінете більш чи менш усвідомлене русофільство. Відношення, наприклад, американської компартії до московського уряду стверджене навіть в американському федеральному законодавстві („інтернешнел Секюріті Акт" з 1950-го року, та „Комюніст Контрол Акт" з 1954-го року). Не зважаючи на це, у народних віруваннях Півночі далі зберігається міт про міжнародний комунізм.

Олександер Домбровський

УКРАЇНСЬКЕ ІСТОРИЧНЕ ТОВАРИСТВО

На днях появився на сторінках „Свободи" комунікат Ініціятивної Групи українських істориків у вільному світі про створення Українського Історичного Товариства. Підписані під комунікатом члени Ініціятивної Групи є початковим організаційним ядром Товариства, довкола якого повинні згуртуватися в першу чергу фахові історики та дослідники допоміжних наук історії, а також любителі історичної науки, які бажали б дати моральну й матеріяльну підтримку Т-ву (вплачувати невелику річну вкладку, за що одержуватимуть історичний квартальник — „Український Історик").

Вже віддавна представники вільної української історичної науки говорили про потребу зорганізування Т-ва Українських Істориків у нашій діяспорі. З'ясовувати потребу існування такого товариства означало б те саме, що вдиратися у відкриті двері. Направду, великі завдання, що їх поклала доля на представників вільної нашої історичної науки в цій добі вогненної проби національно - політичної витривалости й відпорности українського народу говорять самі за себе. Що більше, національне сумління каже нам, що це треба було вже давно зробити, а не діяти провізоріями чи напівприватними ініціятивами.

Автор цих рядків зустрічався також і з протилежними думками нечисленних одиниць, мовляв, навіщо творити нову організацію чи товариство, яке буде таке ж паперово-фікційне, як багато інших еміґрантських установ. Звичайно, адвокат диявола діє не лише в процесі канонізування святих, але й у інших не раз направду позитивних починах. Тому до речі буде таки з'ясувати коротко потребу згаданого товариства.

Наймогутнішою духовою зброєю, якою може й повинна диспонувати наша діяспора у вільному світі, крім релігійного чинника, є наша наукова правда, в аванґарді якої стоїть українська історична правда. Хоч як трагікомічно це виглядає, ми, европейський нарід прастарої культури й понад тисячолітньої історично-державницької традиції, мусимо доказувати в 20-му столітті, що ми . . . не верблюди і що наше минуле це не історична порожнеча. Мусимо це робити в той самий час, коли навіть не етнографічні маси Чорного Континенту впродовж кількох днів стають . . . націями, саме в державницькому розумінні цього слова. Ясно, що в таких умовинах вільна українська історична наука набирає направду окремої ваги і вимагає від своїх представників спеціяльних зусиль, а від усієї української спільноти у вільному світі повного зрозуміння і підтримки для цієї справи. Мусимо працювати подвійно: за скованих на Рідних Землях національних братів та сестер і за себе самих!

Тим часом наші зусилля, а вслід за тим і наші успіхи на фронті оборони української історичної правди далеко не такі, яких вимагає від нас сучасна хвилина. Правда, в наших обох наукових установах іде праця по лінії історичних дослідів, але недоліки трапляються всюди, спричинювані не лише людськими недосконалостями, але й у великій мірі еміґраційними умовинами. Історичні секції й комісії тих установ не мають можливости з браку відповідних фондів видавати своїх публікацій, чи хоча б лише так званих просідінґс для утривалення головніших тез виголошуваних наукових доповідей.

На терені Американського Відділу НТШ подибуємо дивне явище: в той час, коли Філологічна Секція видала деякі свої збірники й просідінґс, а Математично - Природнича Секція може похвалитися багатьма випусками просідінґс, Історично - Філософічна Підсекція (Секція знаходиться в Сарселі) видала одинокий випуск просідінґс ще в 1951-му році, і на тому стало.

Б УВАН справа поставлена так, що деякі випуски англомовних „Аналів" присвячено історичній проблематиці. Між поодинокими історичними Секціями й Комісіями немає тісніших зв'язків, брак організаційних рямців, присвячених виключно нашій вільній історичній науці, немає чинника, що в міру наших можливостей координував би намагання оборони нашої історичної правди як в тематично-мериторичному, так навіть і в ідеологічному аспекті.

Існує багато поточних справ, які вимагають своєї розв'язки організованим способом і постійними зусиллями, а не провізоріями й напівприватними зустрічами чи нарадами, скликуваними для кожної справи зосібна. Оборона нашої історичної правди потребує реґулярної духової армії із сталим штабом, а не окремих загонів з отаманчиками, що діють у маштабі пашківських волостей. Гостро стоять такі питання, як репрезентація вільної української історичної науки на міжнародному форумі, зв'язки з чужим, передусім американським світом історичної науки, відповіді й спростування свідомого чи несвідомого фальшування української історії, нарешті внутрішні справи, публікації, з'їзди, конференції, анґажування молодих адептів історичної науки й видавання історичного квартальника, що, крім статтей, рецензій і оглядів нових праць, подавав би дані про діяльність нашої історичної науки, її окремих галузей і відділів, поодиноких її представників, тобто істориків і дослідників допоміжних наук історії.

Існування поодиноких історичних Секцій і Комісій при наших наукових установах, кузнях вільної української науки — незаперечна справа, а потреба існування Українського Історичного Товариства, як організаційного й координаційного чинника всіх відділів і галузей нашої вільної історичної науки в діяспорі — це друга справа. Тут компетенції розмежовуються і одне одному не перечить. Навпаки, ми не сумніваємося, що Українське Історичне Т-во співпрацюватиме якнайтісніше з обома нашими науковими установами. Інакше бути не може: обидва центри науково-дослідної діяльности та організаційно - координаційний центр будуть себе взаємно доповнювати. Між підписаними під комунікатом особами подибуємо також імена наших сеньйорів вільної української історичної науки, які запевнюють серйозність розпочатого діла.

Закликаємо представників вільної української історичної науки і взагалі українських людей ідеї й чину приєднатися до зусиль Ініціятивної Групи. Майбутній історик у вільній Україні, що займатиметься історією вільної науки на еміґрації, напевно запише намагання Ініціятивної Групи як один з позитивів на широкому фронті змагань за українську історичну правду саме в добі найбільшого й найжорстокішого поневолення України та нищення ворогом тієї правди.

Поет Фільосен і Тиран Діонісій

На тлі, а радше — на беріжку пригоди нашого друга Леоніда Полтави, співробітника „Свободи", на зустрічі з нашими братами з України, — ну, і з їх хоронителями, — при „круглім столі", мені прийшов на думку один фрагмент із грецької старовини.

Спершу, коротенько, дещо історії.

Сім тисяч атенців, під проводом Нікія, вирушили проти гордої Сиракузи. Та — сиракузани розбили їх. Для убитих доля була ласкава, для живих же і здорових — жахлива! Їх загнали у глибокі каменоломні, що ще й нині мають до 30 метрів глибини. І ті заточенці жили в тій безвихідній неволі. На їх лихо, тиран Сиракузи дав їм туди й їхніх жінок: чоловіки в голоді гинули на важких роботах, а жінки родили нових невільників.

Ціцеро у своїх оскарженнях проти Верри говорить про ці каменоломні: — Усі ви чули про них, багато з вас ці каменоломні знає. Це величезний і достойний твір тиранів. Видовбаний він на чудовій височині у живому камені. Усі виходи з нього гідно замкнені, так що легко їх сторожити. До цих каменоломень засилають людей і з інших осередків Сицилії. —

Були випадки, що атенців випускали з цих маменоломень на волю, але — тільки тих, що гарно рецитували поезії Европіда.

Плютарх розказує, що за часів Діонісія — що писав вірші — жив поет Фільосен. Якось розлютився Діонісій, що Фільосен переміг його у поезії, а Плятон в ораторії. То першого заслав він у ті каменоломні, а другого закував у кайдани, щоб його продати, як невільника. За деякий час тиран, — подумавши, що Фільосен уже покаявся, — наказав витягнути його з каменоломні, — де, між іншими, Фільосен написав відомий твір „Цикльоп"; — мав бо тиран надію, що Фільосен, щоб віднискати волю, похвалить нарешті поезії тирана. І став тиран читати свої вірші Фільосенові. А цей, не мавши сили слухати цієї гидоти, рішуче й коротко скарав:

— Відішли мене знову в каменоломні! . . .

Крапка.

Рефлексія.

Були й у нас такі Фільосени, що спротивились тиранові й закінчили свій мученичий шлях на Сибіру або в льохах московського — що б то московського! — ката: такий мученик Зеров і вся гідна, така ж тверда, братія!

Але були і є такі, що не Фільосеном, а Діоґеном радше є і до стіп тирана припадають. А як їх приятелі, нишком питаються їх:

— Чого ж ти Аристархові до ніг припадаєш?

То вони цинічно відповідають:

— А хіба моя вина, що в нього там вуха? . . .

А ще як таким діоґеном чи й діоґенихою стає наш брат або сестра з-над Дністра, то вже так щільно припадають до стіп тирана, що й у Києві їх оминають і нічого не питають! . . .

М. Островерха

НОВИЙ АВТОМАТ

„Молодь України" з 10 ц. м. повідомляє, що співробітник геофізичної обсерваторії В. Карпуша сконструював невеликого розміру автомат, який сам зупиняє кран чи відчеплений від потягу вагон. Про дію цього автомату розповідається так: „Вітер посилюється. Ще трохи — і дальший рух підіймального крана буде небезпечним, може статись аварія. Раптово в кабіні загоряється попереджувальний сиґнал, і зараз же вмикається гальмовий пристрій. Кран зупиняється — без участи кранівника, автоматично."

Ярослав Гриневич

ДВА ПОРТРЕТИ

Пам'яті голови Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку проф. Сергія Литвиненка і секретаря цього ж Клюбу Василя Косаренка-Косаревича.

(1)

Ангел Смерти торкнув чорним крилом струни гарфи, що задрижали спершу піяніссімо ніби під подувом леготу. Згодом гарфа зазвучала фортеголосно, немов леґіт обернувся в куртовину. Відтак вони озвалися вже не поодинокими струнами, але фуґою, нагальними звуками цілого інструмента, тони якого перебігали від найвищих до найнижчих, а вертаючись бігли знову до тонів найнижчих.

Чорний Ангел, Ангел Вічної Ночі грає свою мелодію-музику Смерти. Вираз його лиця мусить бути байдужий або жорстокий, — він бо не знає пощади, його обов'язок: розлучати.

Своїми чорними крилами він торкає нашу громаду. Перед вівтарями наших церков — панахиди і жалібні Богослужби. Священики в чорних, не ясних ризах.

Відійшли і відходять від нас передові громадські й політичні діячі, вояки, учені, мистці, письменники, поети, жінки-патріотки. . . Яке це сумне явище! Які болючі Твої рішення, Господи!

***

Згадаймо про кількох наших заслужених українців, які недавно відійшли від нас у Вічність.

Проф. Сергій Литвиненко, голова Об'єднання Українських Мистців в ЗДА, голова Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку, визначний скульптор, творець монументальних різьб.

Коли в одному з чисел „Свободи" у літературно-мистецькому додатку появилися мої „Три портрети", фраґменти із зустрічей з нашими великими людьми Іваном Франком, Миколою Вороним і Олексою Новаківським, — у Літературно-Мистецькому Клюбі, до якого я належав, різні особи на їх появу реаґували по-різному. Директор Музичного Інституту проф. Роман Савицький підійшов до мене і стиснув мою руку, дякуючи за ті „портрети".

Інакше проф. Сергій Литвиненко: „Гм! Читав! Нічого собі, цікаве! Колись напишете й про мене". — На ці слова я занімів. — Що це ви говорите, пане професоре, невідомо кому скоріше дорога поза Лету і хто чий портрет напише чи зробить! — Глянувши на нього з теплим докором, я перейшов на іншу тему: — Чи пам'ятаєте, пане професоре, Львів і наші зустрічі? — Професор посміхнувся: — Аякже, пам'ятаю! Гарні були часи. . .

Так, з Сергієм Литвиненком мене лучило приятельське знайомство з давніх років. Бувало — я жив тоді з пок. Матір'ю, яка працювала над „Шестикрильцем" — приходив до нас проф. Литвиненко, молодий, високе чоло, волосся у кучерях, правильні риси обличчя. Мій ровесник. Вдача у нього була непосидюча, може дещо аподиктична, — потрібна для збереження мистецької індивідуальности. Його цікавила праця Матері, княжа епоха її твору. — „Зайдіть — сказав якось, — до мене, живу тут недалеко, на цій самій вулиці". — Я відвідав панство Надію з Дзеровичів і Сергія Литвиненків. Мене цікавила професорова збірка старої зброї, що висіла на стіні, і деякі різьби мистця. — „Гляньте на ту чутру! Подобається?" — спитав професор. Чутра прегарно виконана, з чудовим кольоровим узором. — „Зайдіть, пане Ярославе, до мене у робітню!"

Я не зволікав із запрошенням і наступного дня вже був у забудованні інж. Левинського при вул. Потоцького, де містилася керамічна робітня Сергія Литвиненка. При вході до неї зустрів мене високий, статний мужчина, років поверх 60, колишній полковник Армії УНР, адміністратор робітні. У двох кімнатах точено з глину всілякий посуд, вази, миски, тарелі, чутри. . . В одній комнаті накладано на них фарбу, а там далі в іншій були печі, де всю ту кераміку випалювано. В одній кімнаті стояли вже готові вироби.

Яка краса! Вази були мальовані чудовим кольоровим орнаментом, узори з Полтавщини, Київщини і т.д. Деякі виглядали як античний посуд. Стрункі гуцульські чутри і свічники мали направду високомистецьку вартість. Професор бачив моє захоплення і усміхався.

Коли опісля я, як конципієнт адвоката д-ра Стефана Федака, мав дозвіл узяти кілька справ на свій рахунок, то справи, які я вибрав, були проф. Сергія Литвиненка, а найгарніший гонорар, який я будь-коли у своїй адвокатській кар'єрі одержав — це були дві чудові вази і чутра, що їх я приніс додому як дорогоцінний скарб і поставив на стіл перед здивованою й не менше від мене захопленою їх красою Матір'ю.

Професора зустрічав я у Львові не раз при різних нагодах.

Табір ДіПі Карльсфельд, в Баварії 1945 року. Особовість професора Сергія Литвиненка і його невичерпна енергія зосереджують коло нього мистців пера, пензля і долота. Він різьбить голову моєї Матері.

— Мушу перед професором Литвиненком складати під час сеансів іспит із моїх знань з мистецтва, зокрема різьби. — сміялась Мати.

Згодом табір „Орлик" у Берхтесґадені. Тут проф. Литвиненко організує Літературно-Мистецький Клюб, керамічну робітню і спортовий клюб „Пструг". У волоссі професора появилися срібні нитки. За нами важкі роки еміґрації, — а що далі? Проте, професор усміхнений, енерґійний, працює.

У 1947 році по смерті Матері я переїхав у ЗДА, в Ню Йорк. Моїм уділом, як і десятків інших наших адвокатів, стала сіра, нецікава праця на прожиток. Та душу поривало до Літературно-Мистецького Клюбу, що його заснував невтомний Сергій Литвиненко.

З діяльности Українського Наукового Осередку в Сарселі

Саме з'явилося 3-є число „Вістей із Сарселю", неперіодичного бюлетеню зв'язку між проводом НТШ у Европі з Жертводавцями, які уможливлюють працю нашого наукового осередку в тій підпаризькій місцевині, яка стала вже широко відомою для нашої діяспори. З погляду свого призначення — число дуже старанно зредаґоване економічним референтом НТШ у Европі, д-ром Атанасом Фіґолем, і саме те число є найкращою відповіддю для большевицької пропаґанди про джерело фондів наших культурних Установ у Вільному Світі. Це власна суспільність запевнює їм можність існувати та діяти у найгрізніший час нашої історії, коли на рідних Землях іде безперервний натиск — політичний, релігійний, культурний, економічний, що має привести до комплетної денаціоналізації.

Звичайно, ці датки суспільности зобов'язують, і то подвійно: насамперед, само громадянство повинно мати відчитність фондів, — воно повинно знати, що гроші прийшли і були зужиті по призначенню. Саме з тою метою висилається з канцелярії НТШ подяки-поквітовання, але з тою метою видається й бюлетень „Вісті зі Сарселю".

Але на чисто фінансовій відчитності не кінчається. Громадянство мусить знати, що його грішми господариться якнайбільше економічно, — що наші науковці в Сареслі, не зважаючи на свій вік і перевантаження працею — дають за справжнє мінімум винагороди максимум можливої праці. З цього погляду найважливіші деякі факти, і ці факти хочемо коротко й у хронологічному порядку подати.

Треба спинитися над найважливішою ділянкою, над 2-гою частиною, гасловою — Енциклопедії Українознавства. і тут треба сказати, що 19 зошит уже в переплеті, і його під Свята повинні адресати мати в себе. Він обіймає гасла від Максименко до Меретин. Вже майже повністю зложений також 20 зошит (від гасла Мерефа до м'ята), і він з'явиться на початку 1965 р. Таким чином друга частина ЕУ матиме повних 4 томи (1600 стор. друку).

В зв'язку з тим годиться сказати, що ЕУ-2 матиме взагалі тільки 4 томи, але в ході праці виявилася необхідність поширити працю, і первісний об'єм буде удвоє збільшений. Таким чином, ЕУ-2 — у сподіваних 8-ми томах — поруч із підручниковою ЕУ-1, яка — як відомо вийшла ще в 1952 р. у 3-ох томах — буде справді монументальним виданням, яке свідчитиме про вклад української діяспори у розбудову української культури — свідчитиме безпосередньо, як матеріял про те, що українці, як спільнота, — в тому числі українці у Вільному Світі — зробили. Але поруч із ЕУ-І та ІІ маємо вже перший том англомовної (підручникової) ЕУ, а підготовлюється вже другий том, як також німецьке видання гаслової ЕУ.

ЕУ — у різних своїх видах — це головне завдання НТШ, але праця Сарсельського осередку аж ніяк не ограничується до неї. Зовсім окремо треба назвати діяльність на відтинку нав'язування наукових зв'язків із зовнішнім-чужинним-світом. І так, користуючися своїми попередніми зв'язками (на становищі президента УХР, чи референта міжн. зв'язків в Асоціяції Української Католицької Преси) проф. д-р Володимир Янів отримав оце останньо запрошення на 2-ий Міжнародний Студійний Тиждень Преси, який відбувся в днях 26-31 жовтня 1964 р. у Барсельоні. Цей „Тиждень" організував Інститут Соціяльних Наук у Барсельоні, — наукова корпорація, що добула собі в останньому часі доволі поважну позицію, про що свідчить участь поважних наукових сил у студійній імпрезі (бл. 80 осіб із 12-ти різних національностей, в тому числі бл. 80% професорів Високих Шкіл). Повагу Ін-туту підкреслює факт, що він фінансований т. зв. Провінціяльною Депутацією Барсельони, отже своєрідним провінціяльним урядом, — при чому треба сказати, що при організації „Тижня" повністю збережено всі демократичні засади, і це найкраще свідчить про розвиток думки у Франківській Еспанії. З екзильних груп приймали у „Тижні" участь ще тільки один чеський журналіст та один молодий словацький науковець з Мадриду.

Всі представники еміґрації поневолених народів говорили у групі викладів, що стосувалися питання „Преса й комуністичний світ". Проф. В. Янів вибрав актуальну тему: Психологічна функція преси у сучасному протиставленні (комуністичного) Сходу й демократичного Заходу. Всіх доповідей (здебільша у значнім скороченні) прочитано бл. 80. Повністю мають вони з'явитися у спеціяльному конґресовому Збірнику.

Другим важливим досягненням на полі міжнародних зв'язків була виставка „Шевченкіян" у Баварській Державній Бібліотеці у Мюнхені, якої відкриття відбулося у второк 10 листопада 1964 р.

Організував виставку з рамени НТШ д-р Атанас Фіґоль, і вона була другим з черги відзначенням Шевченкового 150-ліття з боку НТШ у Европі (перше: Наукова Сесія з 4-ма доповідями в Парижі, — в березні). Привітальну промову на відкритті виголосив Генеральний Директор баварських державних бібліотек д-р Ґустаф Гофман, а святочну промову проф. д-р Володимир Кубійович, який змалював на широкому тлі значення виступу Шевченка та його оцінку чужинцями. З нагоди виставки вийшов дбайливо зредаґований каталог, який опрацювала наша молода сила п. Надія Василик. Передмову до каталогу написав д-р Отто Мах, керівник Східнього Відділу Бібліотеки. В каталогу є 200 позицій, і варто відзначити, що попередні виставки „Міцкевічіян" чи „Пушкініян", улаштовувані в тій самій бібліотеці, були бідніші. На святочне відкриття прийшло кілька десятків високопоставлених німецьких особистостей. Про виставку звітували баварські радіомовлення та телевізії.

Коли виступ у Барсельоні був поширенням наших зв'язків на нове середовище, то виставка у Мюнхені — це було притягнення до співдії нових кол німецького наукового світу із нашим найсильнішим науковим осередком у Европі.

Завжди в ділянці міжнародної співпраці, але зовсім у іншій площині треба згадати участь Сарсельського середовища у Загальній Асамблеї Міжнародної Вільної Академії Наук і Письменства у Парижі. Як відомо, ця Академія, яку заініціював наш великий земляк Олександер Шульгин, згуртувала в своїх рядах бл. 300 науковців всіх східньо- та центрально европейських народів. Українці, яких обрано в дійсні члени Академії до сорока, становлять в ній одну з численніших і динамічніших груп.

Асамблея складалася з 2-ох частин: адміністративної та наукової. Проф. Янів складав на першій частині звіт від Контрольної Комісії (і його переобрано знову на Голову Контрольної Комісії Академії). Проф. д-р Олександер Кульчицький має дальше репрезентувати групу у Раді (фактичнім Проводі) Академії.

В науковій частині виступили обидва названі професори, при чому д-р О. Кульчицький говорив доповідь н. т. Пролегоменів до української етнопсихології, а д-р В. Янів — у зв'язку із проблематикою „Функції преси у протиставленні Сходу і Заходу" вказав на найближчі завдання Академії, зокрема у хвилині зросту впливів т. зв. прогресистів.

Поруч із видавничою діяльністю та нав'язуванням контактів із чужинецьким науковим світом третім моментом діяльности Сарсельського осередка в останнім кварталі — це звернення уваги на науковий доріст. З цього погляду важлива діяльність Делеґатури Українського Вільного Університету у Франції, яку очолив в березні б. р. проф. д-р В. Янів. В делеґатурі вже згуртовано одного наукового аспіранта, що готується до набілітації, двох кандидатів на д-р філософії, одного маґістранта. Всі кандидати вже є повністю оформлені, а крім цього вони вже мають вибрані теми праць. В грудні відбулися з молодими членами Делеґатури дві зустрічі — 8-го та 16-го. На першій порушено справи загального значення Делеґатури і її функції для присднання доросту. М. ін. заплановано, що Делеґатура зорганізує з'їзд-зустріч всіх молодих наукових кандидатів з виразною метою зактивізувати їх в напрямі завершення своїх студій. На другій зустрічі започатковано нормальну працю семінаря пропедевтики філософії, при чому у першій фазі діяльности на семінарі звернеться спеціяльну увагу на соціопсихологію. Кандидати готовляться до часткового іспиту — чи пак до колоквіюм із соціології на підставі скрипту, виданого свого часу Інститутом Заочного Навчання, а на семінарі вони мають розглянути проблематику Української Родини. Правда, праця Семінара дуже утруднена фактом, що всі кандидати вже заробітково працюють, і тому розпоряджають тільки вечірніми годинами, але їхній брак часу та перевантаження працею рівноважить справжній ентузіязм праці та свідомість, що майбутнє української науки в екзилі буде загрожене без припливу нових сил.

Оксана Рудакевич

ПІД АНДРІЯ 1964

У день грудневий —
нам байдуже,
Чи давній стиль це, чи новий,
Ти обновився, милий друже,
Усяк, старий, чи молодий,
Пригадує:

Хатки видніють,
А нічка темна навкруги;
Стрункі тополі ледве мріють
І мріють річки береги.

А над селом темнюща баня
І зорі кануть у ставок.
Сріблистий місяць вже від рання
Дрімає, звившись у клубок.

Вхопивши миску й грудку воску,
Дівчата знали: це Андрей!
Крадькома десь знайшли
ворожку
І ворожили, що аж гей!

Надій мав кожний повні жмені
І пісня лилася в простір.
Усі раділи на Андрея
І рвалася душа до зір.

В цю ніч-таємну плили чари,
Не спала молодь аж ніяк!

Собаки радісно брехали
І ворожили: ні, чи так!

**

Над світом пронеслася туча —
І знов стрічає нас Андрій!
І знов надія в нас жагуча:
Гей, що ж нам принесе
цей день?

На круглих столах горять свічі
І важко скапують мов град.
Ніхто не гляне собі в вічі,
Весь світ тут мислить на
свій лад.

А за вікном темнюща баня
І зорі світять, як колись.
Та п'ятикутня там закралась
І місяць теж серпом ізвис.

Бряжчать ножі, ложки, виделки,
І ти згадав: це так, як в нас!
І хочеш в променях веселки
Зустріти долю ще хоч раз.

На заході палає сонце
І розпливається у млі.
Вовки зі Сходу і пси гончі
Для світу брешуть: так чи ні!

Шостий Андріївський вечір 10-го Відділу Союзу Українок у Філядельфії

Філядельфія. — Як і минулими роками, так і цього року, відбувся тут в неділю 20 грудня ц. р., черговий, уже шостий Андріївський вечір 10-го Відділу СУА у Філядельфії. Відбувся цей вечір цього року при застелених столах в залі Горожанського Клюбу —при Бравн вулиці об'єднаними силами 10-го і 43-го Відділів СУА з Філядельфії та ІІ Відділу СУА із Трентону, при чому деякі Відділи СУА були репрезентовані також... чоловіками. На програму вечора, що ним проводив, як імпресарію артист Богдан Паздрій, склалися такі точки: виливання воску у виконанні Лізи Шашаровської-Чепіль й Оксани Рудакевич, сольо Івана Самокішина, веселі скечі Ярослава Пінота-Рудакевича з інтерлюдіями Оксани Рудакевич, і новітні коляди, що їх відспівали Оксана Рудакевич та Ліза Шашаровська. Акомпаніювала при фортепіяні пані Ірина Чумова. В другій частині програми Оксана Рудакевич рецитувала свій вірш „У день грудневий" (поданий на цій сторінці „Свободи"). Іван Самокішин відспівав дві пісні, Оксана Рудакевич і Ліза Шашаровська-Чепіль виступили з в'язанкою актуальних співомовок і Пінот-Рудакевич говорив про „наших" в краю і за границею і про культуру. Закінчила цей успішний і веселий Андріївський вечір коротким словом голова 10-го відділу СУА п-ні Наталія Лопатинська подякою виконавцям і гостям.

И. П.

Українська хроніка

● Свято Державности й Соборности України відбудеться у Торонто 24 січня в Мессей Гол, з ініціятиви місцевого Відділу Комітету Українців Канади. Вже тепер Відділ КУК прохає всі організації стриматись того дня від інших українських імпрез.

● Різдвяні привіти і Послання Владик Архиєпископа Михаїла і Єпископа Кир Ізидора в Канаді будуть переслані на програмі „Пісня України" в Торонто на другий день Різдва ст. стилю, 8-го січня, від 4 до 5 г. по полудні.

● Комітет Українок Канади розпочав збірку фондів на видання творів Лесі Українки в перекладі англійською мовою, що їх уже здійснила англійська поетеса Віра Річ у Лондоні.

---

†

Ділимося сумною вісткою,
що в понеділок, 28-го грудня 1964 р.
прийнявши Найсвятіші Тайни,
відійшов у Вічність
наш Дорогий СТРИЙКО

бл. п. ДАНИЛО ЛИПЦАН

член Т-ва ім. І. Франка — 146 Відділ УНСоюзу
в Гемтремку, Міш.

Народжений 10-го серпня 1881 року в с. Торскім на Тернопільщині. До Америки прибув 1906 р.

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбудуться в четвер, 31 грудня 1964 р. о год. 9-ій ранку з української католицької церкви Непорочного Зачаття в Гемтремку, Міш.

В глибокому смутку:

Родина ЛИПЦАНІВ
КАРЛО, ЕДНА, МАРІЯ та ВАСИЛЬ

---

†

З глибоким смутком повідомляємо,
що дня 27-го грудня 1964 року по довгій і тяжкій недузі,
прийнявши св. Тайни Єлеопомазання
померла наша Найдорожча МАМА і БАБУНЯ

бл. п. ОЛЕНА ТУРИН

з роду Терлецьких на 85-му році життя.

ПАНАХИДА за упокій душі у вівторок, 29-го грудня ц. р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми.

ПОХОРОН в середу, 30-го грудня 1964 р. о год. 10:30 рано з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра, відтак на цвинтар St. Mary у Flushing.

В смутку:

донька — ОЛЕНА
зять — ЮРІЙ
і внучка ХРИСТИНА ЧОРНИЙ
внук — БОГДАН і ЕЛІНОР ЛУКАШЕВСЬКИЙ

---

†

В ДЕСЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Незабутнього Мужа, Тата і Дідуся
бл. п. АНДРІЯ КУЧЕРА
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАРАСТАСОМ
в п'ятницю, 1-го січня 1965 р. о год. 9-ій рано
в Церкві св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку.
В цей день про молитви за Душу Покійного просить
ДРУЖИНА

В ДРУГІ РОКОВИНИ СМЕРТИ
нашого Дорогого ЧОЛОВІКА і БАТЬКА

бл. п. ХОМИ РЯБОКОНЯ

буде відправлена
ПАНАХИДА
в неділю, 3-го січня 1965 р.
після Служби Божої в Церкві
св. ВОЛОДИМИРА і ОЛЬГИ
878 Portland Ave. — ST. PAUL, Minn.
Після Панахиди — ПОМИНАЛЬНИЙ ОБІД
Запрошуємо всіх Друзів і Знайомих.
РОДИНА

Замість квітів на могилу
бл. пам. інж. РОМАНА ОНИШКЕВИЧА
складають товариші студій з Гірничої Академії в Леобен на Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА по 10 дол.: інженери: Василь КОСТРУБЯК, Степан КУЛЬЧИЦЬКИЙ, Іван СІРИЙ та Юрій ЯЦІВ.

Ділимося сумною вісткою,
що в дні 26-го грудня 1964 року помер по довгій і важкій недузі в Гопдейл, Масс.,
народжений 1-го січня 1890 року в Товстім, Скалатського повіту,

**СВ. П.
ІВАН ФОСТАКОВСЬКИЙ**

б. старшина летунства Української Галицької Армії.

Покінчивши ще за австрійських часів Однорічну Торговельну Академію у Відні, обняв становище інспектора кредитових кооператив при Галицькому Красвому Виділі. Після Першої Світової Війни та польсько-української війни обняв те саме становище вже при ліквідації Красвого Виділу за Польщі. Тоді очолював цей Виділ покійний Володимир Децикевич. Після повної ліквідації Красвого Виділу, Покійного перенесли на працю до Кракова. Як у Львові так і в Кракові Покійний брав живу участь в українській зорганізованій громаді.

По Другій Світовій Війні працював в українській кооперації з осідком в Мюнхені. До Америки виїхав під кінець 1948 р. до Вунсокет, Р. Ай., а звідси скоро перенісся до Гопдейл, Масс. де працював аж до своєї недуги.

Похорони відбулися в понеділок, 28-го грудня 1964 р. що почалися церковними відправами в Українській Католицькій Церкві в Вунсокет, Р. Ай., та зложенням Тлінних Останків Покійного на цвинтарі в Гопдейл.

Горем прибиті:

ОЛЬГА — дружина
ЛЮБА — донька
МИКОЛА ЛЕВИЦЬКИЙ — зять

Бригада Колосової в Вінніпеґу

Тижневик „Канадійський Фармер" з 19 грудня приніс повідомлення під заголовком „Українські люди оскаржують" — „Канадійський Фармер" на пресовій конференції з „культурниками" з України". Звідти довідуємось, що 8 грудня до Віннепеґу прибула совєтська група з 13 осіб, на чолі з К. Колосовою. Для них у місцевому Робітничому Домі влаштовано прийняття, „на яке через „проґресивну" газету „Українське Слово" запрошено „доброзичливих українських мешканців Вінніпеґу та околиць". Хто був і скільки там було „доброзичливих" — невідомо.

Наступного дня, у середу 9 грудня, — повідомляє „Канадійський Фармер", — „місцеві комуністи українського роду, до яких властиво ці туристи-культурники приїхали, влаштували пресконференцію в Карлтон Готелі". Перед полуднем там же була пресконференція для англомовної преси. „Канадійський Фармер" запрошення не одержав, однак його редактори, пп. П. Пігічин і М. Скавритко, прибули на пресконференцію, де їх присутність „викликала замітну констернацію"...

В одному кутку залі стояли столи для колосовців і представників „доброзичливих", в іншому куті — столи з „віскі". Вітав совєтську делеґацію преставник „Українського Слова". Колосова представила свою групу, як вона підкреслила — „з квітучої радянської України".

Перше питання поставила п-і Ірина Книш, яка поцікавилась, чому в Стратфорді, на батьківщині Шекспіра — не виставлено українських перекладів ані прапора УССР, як для інших держав? Відповідаючи від імени „Українського товариства дружби і культурних зв'язків з зарубежними країнами", Левіщенко почав спихати вину на... Союз Українців у Британії. СУБ, мовляв, відмовляється „з нами" співпрацювати. Так на це запитання конкретної відповіді й не було.

Україна не має якогось свого національного представництва для зв'язків з закордонними країнами, а цей факт окупанти старалися прикрити Українським танцювальним ансамблем П. Вірського. На запит д-ра Марунчака, „чому існує більший наголос на окреслення „радянський"", що в інтерпретації Заходу означає „рашіян", а немає такого акценту на українськість? — культурники відповіли, що є ж Український Ансамбль Вірського і що в СССР вирізнювати „один народ чи республіку було б несправедливе для інших".

На заувагу А. Добрянського, чому Балет Київської опери виконував у Парижі тільки дві українські точки, культурники відповіли, що „то — навіть добре", бо ми — сім'я багатьох суверенних народів". На його ж запит і ствердження, що Бібліотеку в Києві спалено злонавмисно, В. Кочерга заявив, що то неправда, Бібліотеку підпалила „божевільна людина"; ходили чутки, що то зробили жиди з помсти, але й вони виявились неправдивими, — заявив культурник.

Декілька разів редактори „Канадійського Фармера" підносили руки, щоб поставити запитання, але їх іґнорували, як небажаних. Редакторка журналу „Промінь" Н. Когуська запитала, чому жінки в Совєтському Союзі не критикують свого уряду, коли жінки за кордоном це роблять? На таке питання Колосова відповіла, що жінки в УССР рівноправні, що „немає причин для якоїсь критики" уряду і що треба усім боротися за мир і т. п.

Тоді М. Скавритко запитує, чому ж совєтський уряд посилає зброю в Конґо, якщо він за мир? „А хто воює в Конґо?!" — голосно викрикує сусід Колосової. Він починає говорити далі, але, — читаємо в „Канадійському Фармері", — не чути, що каже, бо зі сторони, де сидять жінки та А. Добровольський і д-р Марунчак, несуться відірвані фрази: „Не мішати тут Конґа. Це політика, не мішати. Говорім про культуру!".

П. Севериненко запитав чи в СССР панує російський шовінізм і чому російських героїв вони звуть росіянами, а українців радянськими героями", наприклад, у журналі „Україна" з Києва. Відповідь була така, що коли і є в СССР російські шовіністи, то це — „шовінізм давніх росіян, не сьогоднішніх". З Америки повернувся „на родіну" Шульґін, який і в СССР заявляє, що України нема і не буде. „Але Шульгину ми кажемо, що Україна є, і то радянська", — сказав хтось із представників „культури УССР", і на ці його слова заля почала плескати „в захопленні в долоні, хоч не знати чому", — додає „Канадійський Фармер".

Колосова відповіла ще на запит про українські школи в УССР, мовляв, є багато шкіл, „там веселе життя" і т. п., а потім заявила тоном господаря (а не гості з УССР), що „час закінчити, пора випити, попоїсти"... П. Кравчук, який стежив за намаганням представників „Канадійського Фармера" поставити й собі запитання, сказав, що таки треба їм дати слово, бо напишуть, що не дали. З цим погодилась Колосова. Ред. П. Пігічин попрохав подати точну дефініцію „радянський патріотизм", „радянський народ" тощо, чи не є це дорога до злиття націй, на користь росіян? Колосова взялась відповідати, але не відповіла, лише вхопилась за підказану кимось збоку фразу „Прочитайте собі про це в енциклопедії". Потім взявся допомагати Колосовій С. Козак, який вихваляв комуністичну партію, заявляючи, що „вона для нас — усе, що без „великого російського народу" Україна не була б „суверенною".

Ред. Скавритко виступив з прямим обвинуваченням „діячів культури УССР" у тому, що „в листах від людей з України і в свідченнях відвідувачів України, з яких навіть деякі друковані в книжках, виразно оскаржується вас в тому, що діячі культури і всі, що допалися різних партійних посад, не дісте в інтересі українського народу"... На ці слова В. Кочерга закричав на ред. Скавритка: „Провокатор!", а „туристи" виразно занепокоїлись. Зчинився шум по стороні, де сиділа Ірина Вільде з іншими жінками, аж ред. Скавритко був змушений на хвилину замовкнути, щоб потім обвинуватити культурників у потуранні русифікації на Україні. Знову зчинився гамір, з „жіночого кутка" почулися слова про „образу гостей". За культурників відповів місцевий „проґресинт" П. Кравчук, мовляв, то все неправда, там боронять права української мови... Врешті встала Колосова і заявила, що листи з України і свідчення туристів не всі правдиві та що вже „час зїсти і випити" — подає „Канадійський Фармер".

Хор „Дніпро" вшановує пам'ять О. Кошиця в Міннеаполісі

29 листопада український хор „Дніпро" у Твин Сіті вшанував спеціяльним концертом пам'ять славетного диригента і композитора Олександра Кошиця з нагоди 20-ої річниці з дня його смерти. На концерт прибула з Вінніпеґу вдова покійного пані Тетяна Кошиць. Треба сказати, що на передодні, 28 листопада, хор „Дніпро" влаштував „Академічний Вечір", присвячений О. Кошицю, на якому пані Кошиць познайомила присутніх з працею і завданням Осередку Культури й Освіти у Вінніпеґу, де зберігається архів Кошиця. Вона ж привезла з собою для виставки деякі експонати з музею: фотографії Капелі Кошиця під час подорожі, різні книжки і газети з рецензіями, старовинні рушники, матерії і тканини.

Про життя і творчість О. Кошиця доповідала пані О. Костюк. Гості вручено грамоту почесного члена хору „Дніпро".

Концерт відбувся у міській залі „Бентон Гол". Програма його була добре складена. Перший відділ був присвячений творчості Кошиця, до другого увійшли пісні Леонтовича і кілька гармонізацій Ступницького, Людкевича і Китастого.

З творів Кошиця виконано: „Кант св. Варварі", „Уже літ зо двісті", „Ой на горі пшениченька", „На вулиці скрипка грає", „Ченчик", „Прометей" (К. Стеценко — О. Кошиць). Після цього — „Сон" К. Стеценка, присвячений Кошицю, на слова П. Грабовського („Зелений гай, пахуче поле"...)

В другій частині концерту хор проспівав 5 пісень Леонтовича („Зашуміла ліщинонька", „Ой устану я в понеділок", „Мала мати одну дочку", „Дударик", „Мак"), „Повій вітре" В. Ступницького, „Янчик" С. Людкевича, „Ти до мене не ходи" Г. Китастого, а на закінчення — уривки з опери Леонтовича „На Русальчин Великдень": „Ой, гори, ой, світи" та сценку і фінал 1-ої дії.

Весь концерт пройшов на високому художньому рівні і залишив незабутнє враження. Почувалось, що хор співав з піднесенням. Збільшений стан співаків (а в зв'язку з цим повніша сила звуку), першорядні солісти (сопрано — Оксана Бринь, бас-баритон — Михайло Даниленко і тенор — Михайло Ковалевський), прекрасний акомпаніямент піяніста Р. Зґодави, — все це спричинилось до повного успіху концерту.

Приємно занотувати, що хор „Дніпро" ввесь час іде вперед, удосконалюючи техніку співу, поліпшуючи засоби вокального вислову і даючи глибшу інтерпретацію виконуваних творів. Це помітно було і в ліпшій зіспіваності хору, і в чистішій дикції, і в кращому акцентуванні (напр. в „Янчику", „Прометеї"), і в тонких нюансах співу та чудових мурмурандо (як от в „Повій вітре" та „Зашуміла ліщинонька"). В цьому велика заслуга диригента хору п. М. Бриня.

На концерті виконувались твори дуже різноманітні щодо жанру і змісту.

Кульмінацією вечора були уривки з опери Леонтовича „На Русальчин Великдень". Тут хор мав нагоду розвернутися на всю широчінь і показати свої ще невичерпані можливості. Все було добре: і жіночі партії співу („Ой, гори, ой, світи, місяченьку!"...) з гарним кресчендо і спокійне, врівноважене „Що за шум, що за ґвалт" басів і могутній спів цілого хору в фіналі („Держіть його, ловіть його! Тікає він!). На особливу увагу заслуговує сольо спів Оксани Бринь.

Вважаємо виконання частини опери Леонтовича за велике досягнення хору і бажаємо йому дальшого успіху в опануванні „широких полотен"...

Під час перерви голова хору п. С. Тисовський прочитав два листи-привітання пані Т. Кошиць, хорові „Дніпро" та його диригентові з нагоди ювілейних вшанувань: перший — від групи „старих киян" з Лос Анджелесу (15 підписів), а другий — від відомого бандуриста Василя Ємця, який 1917 року в столиці України „мав щастя чути студентський хор під орудою майстра диригентури О. Кошиця".

На залі були присутні дві колишні співачки хору Кошиця: пані Олена Филипович, яка співала в студентському хорі, і пані Віра Журавель, що співала в Капелі.

Сцена була прикрашена портретом О. Кошиця, роботи маляра М. Михалевича.

Щира подяка хорові „Дніпро", а особливо його диригентові п. Миколі Бриню за ті хвилини справжньої насолоди, які пережили всі присутні, слухаючи цей прекрасний концерт.

Ол. Филипович

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Погода на Україні в грудні

На початку місяця була тепла вітряна погода; вітри віяли з Балкан. Потім погода змінилась на холодну, з північними вітрами. Мороз уночі досягав 14 ступнів за Цельзієм, а в Карпатах навіть до — 23. Тепер на Україні хмарна, лагідна погода, з незначними опадами снігу, температура вночі від 1 до 4 ступнів морозу, вдень до 2 ступнів тепла.

Ляриса Латиніна здобула друге місце в гімнастиці

У Києві закінчились міжреспубліканські змагання із спортової гімнастики. Перше місце здобула білоруска Ляриса Петрик із Вітебську, друге — киянка Л. Латиніна, третя — москвичка О. Тяжолова. Спортовці-гімнасти України опинилися в тих змаганнях на третьому місці.

Рекорд української плянеристки

Світовий рекорд лету на плянері — ширяку встановила молода вчителька, член київського авіяційно-спортового клюбу Зінаїда Соловей. Її політ, як світовий рекорд, затверджений офіційно в Парижі, де міститься центр Федерації Авіяційного Спорту. Про який саме рекорд іде мова — „Молодь України" з 10 грудня не повідомила.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 3-го СІЧНЯ 1965 р.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Місячні збори Т-ва Українська Січ — 39 Відд. в 3-ій год. по пол. в залі УНДому. Побір вкладок в суботу, 2 січня від год. 7-10 веч. і в неділю 3 січня від год. 12-3 по пол. — Управа.

БОСТОН, Масс. Річні загальні збори Т-ва ім. М. Грушевського — 374 Відд. в 4-ій год. по пол. в домі СУМА при 82 Глен Ровд, Джемейка Пл. На порядку нарад: вибір нової Управи на 1965 рік. Присутність всіх членів обов'язкова. Просимо принести членські внески. — В. Федорів, секр.

ПАЛМЕРТОН, Па. Річні збори Б-ва св. о. Миколая — 369-ий Відд. в 4-ій год. по пол. в церковній залі. Проситься членство обов'язково взяти участь в зборах. — Управа.

ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й. Річні загальні збори Т-ва Запорозька Січ — 21 Відд. в 2-ій год. по пол. в Укр. Меморіяльному Осередку. На порядку денному: звіт Управи, вибір управи на 1965 р. та наміченя пляну праці 1965 р. Присутність всіх членів обов'язкова. — М. Гулачок, предс., І. Бараник, секр.

НЕДІЛЯ, 17-го СІЧНЯ 1965 р.

ПІТСБУРҐ, Па. Річні збори 396 Відд. о год. 12-ій дня, зараз по Сл. Божій в залі Укр. Православної Церкви при 18-ій і Сідней вул. На порядку дня: Звіт за 1964 р. і вибір нової управи на 1965 р. Проситься членство прибути на означений час. — І. Драпала, предс., І. Слободян, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Річні збори Т-ва Запор. Січ — 325 Відд. відбулися 12 грудня 1964 р. Про діяльність Т-ва звітував предс. В. Кловсник. На зборах вибрано Уряд на 1965 р. в такому складі: В. Кловсник, предс., Й. Врубель, заст., А. Цюпа, рекр. секр., В. Цюпа, фін. секр., В. Троць, касир; Б. Безкоровайний і Г. Бокомко — Контр. Ком.. Тростісти — Й. Лисогір, С. Копяк, Ів. Сенко. Опік. хворих — Д. Цюпа і І. Цюпа. Хорунжі — Ед Бартусевич і І. Гавришко. Отаман — І. Реклінський. Господар — Іг. Романчук. — А. Цюпа, секр.

Посмертні згадки

ГРИГОРІЙ ГЕБА, довголітній член Б-ва Василія — 168 Відділ УНС в Перт Амбой, Н. Дж., помер 30 листопада 1964 р. на 72-му році життя. Нар. в с. Черче, пов. Рогатин, Зах. Україна. Молодим хлопцем прибув до Америки і зараз вступив в члени УНС і займав різні пости в 168 Відділі. Полишив в смутку дружину Марію, сина Дмитра і доньку Марію і внуків в Україні, а в ЗДА сестру Анну і 2 сестрінків. Похорон відбувся 3 грудня 1964 р. з пох. заведення до церкви, а відтак на парафіяльний цвинтар Успення Пресв. Богородиці в Перт Амбой, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
Гр. Бабин, секр.

ТЕОДОР БЕЛЕЙ, член Б-ва св. о. Николая — 106 Відд. УНС в Шикаґо, Ілл., помер 30 вересня 1964 р. на 72 році життя. Нар. в с. Войнилів, пов. Калуш, Зах. Україна. До ЗДА приїхав 1949 р., а до УНСоюзу вступив 1950. Покійний був тихої вдачі та щирий український патріот. Полишив в глибокому смутку дружину Лилію, сина Богдана та дочку Ірину. Похорон відбувся 3 жовтня 1964 р. з пох. заведення до катедри св. о. Николая, а відтак на цвинтар св. о. Миколая при участі родини, приятелів, знайомих і членів Відділу.
Вічна Йому Пам'ять!
Г. Дацьків, секр.

ЙОСИФ КОЦЮБКА, довголітній член 265-го Відд. УНС в Pottsville, Pa., помер 19 жовтня 1964 р. До ЗДА прибув 51 років тому і жив в Майнерсвіл, Па. Полишив в глибокому смутку дружину, дочку Вердель, 4 синів Михайла, Гари, Івана, Макса, сестру Анну і 11 внуків. Похорон відбувся 22 жовтня 1964 р. з укр. кат. церкви св. Миколая і похований на парафіяльному цвинтарі.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Коцюбка, секр.

ЛЕЩИН ВІЛЬЯМ, член 219-го Відд. УНС в Нюарку, Н. Дж., помер 19 червня 1964 р. Покійний нар. 19 серпня 1894 р. Полишив в смутку дружину Катерину.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відділу

АНТОШКІВ ЙОСИП, член 219 Відд. УНС в Нюарку, Н. Дж., помер 15 серпня 1964 р. Покійний нар. 2 лютого 1888 р. Полишив в глибокому смутку дружину Марію.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відділу

ХРИСТИНА БУРДА, членка 304-го Відділу УНС в Боффало, Н. Й., померла 5 грудня 1964 р. на 64-му році життя. Нар. в с. Шумляни. Залишила в смутку чоловіка Миколу, 3 синів і 6 внуків. Похорон відбувся 8 грудня 1964 р. з похор. заведення до Укр. Кат. Церкви св. о. Миколая а відтак на цвинтар Форест Лон, при участи родини, приятелів та знайомих.
Вічна Їй Пам'ять!
М. Гнатик, секр.

ШЕРЕМЕТА АНТІН, член 219 Відд. УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер у вересні 1964 р. Полишив у смутку дружину Юлію і сина Михайла.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відділу

СТЕЛА І. ФІЛІНСЬКА з дому **КУЛЬМАТИЦЬКА,** членка 167-го Відділу УНСоюзу в Толідо, Огайо, померла 17-го серпня 1964 р. на 48 році життя. Покійна нар. в Толідо. Полишила в смутку мужа Едварда, батька Івана, 2 братів Юліяна і Еміля. Похорон відбувся 20 серпня ц. р. з костела св. Ядвиґи, а відтак на цвинтар Calvary.
Вічна Їй Пам'ять!
Управа

ІВАН ЛАСТОВЕЦЬКИЙ, бувший 15-літній голова Б-ва св. о. Миколая — 293 Відд. УНС в Бруклині, Н. Й., помер 8-го листопада 1964 р. на 76-му р. життя. Нар. в с. Орів, пов. Дрогобич, Україна. До ЗДА прибув 1913 року. Був активним членом Відділу та працював жертвенно в „Переселенчому Осередку" під час переселенчої акції. Полишив у смутку дружину Анну, зам. дочку Марію та рідню. Похорон відбувся з церкви св. о. Миколая на цвинтар Кальварія при великій участі рідні, членів Відділу і приятелів.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Демидчук, секр.

Українці в Канаді розпочали збірку на Народну Фундацію ім. Тараса Шевченка

Торонто. — Народну Фундацію Українців Канади ім. Т. Шевченка офіційно відкрито 6-го вересня 1964 р. під час святкувань 150-ої річниці народження геніяльного українського поета і мислителя Тараса Шевченка. Членом Фундації може і має почесний обов'язок стати кожен українець-українка, яким дорога справа нашої національної спільноти в Канаді — рідної мови, культури, науки, мистецтва, традицій. Про їх збереження, як життьодайної галузі канадійського життя, буде дбати Фундація, діяльність якої матиме найрізноманітніші вияви: видання важливих наукових, літературних праць, справа перекладу найвизначніших творів української літератури й науки на інші мови, зокрема англійську і французьку; підтримання українських театрів, хорів та ін. мистецьких одиниць, забезпечення чужинецьких найважливіших бібліотек відповідною українською книгою. Фундація має сприяти розвиткові української культури в Канаді, вчасно подати допомогу старшим діячам культури, які все життя прослужили для національної української справи, та служитиме багатьом іншим завданням. Дирекція Фундації проголосила у цьому місяці початок збірки фондів, закликаючи громадян творити місцеві Комітети Фундації, в якій ім'я кожного фундатора буде записане для наступних поколінь, як співдіяльного в розвиткові національної культури України. У зверненні сказано: „Станьмо всі разом до шляхетного змагання за найкраще здійснення наміченого пляну і задокументуймо кожний конкретним ділом, що ми належно розуміємо велику ролю Шевченківської Фундації для прийдешніх поколінь". Це звернення підписали: д-р Ізидор Глинка — голова Фундації, сен. Павло Юзик — заст. голови, інж. Андрій Качор — секретар-скарбник та шестеро інших членів дирекції. Створення такої Фундації буде одним із найбільших чергових завдань українців у Канаді та їх одним із найбільших досягнень.

● **Генеральний Секретаріят Об'єднаних Націй** проголосив 1965-ий рік „Роком Співпраці" у честь 20-их роковин підписання чартеру Об'єднаних Націй, 26 червня 1945 року, в Сан Франціско. Символом тієї „Співпраці" є дві затиснені руки в обрамуванні лаврового вінка. Насправді це облудний символ, бо ніякої щирої співпраці в ОН не може бути, коли Совєти звели терен ОН до рівня пропаганди і політичної розгри, а не конструктивного вирішування проблем.

ТАРЗЯН, ч. 5362. Хоче вертатися...

Чи ви маєте охоту скористати з нагоди та йти з нами? — запитав Тарзан доктора Бейтса.

— Я не дбаю, чи він піде, чи ні, — гістерично крикнув Боб. — Але я вертаюся...

— І, просичав він, — нехай ніхто не старається мене затримати!